

Łódź, dnia 18 lipca 2017r.

Prof. dr hab. inż. Jerzy Lewandowski
Politechnika Łódzka

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr Katarzyny Harpak pt.: „Strategie zaopatrzenia Polski w gaz ziemny” napisanej pod kierunkiem naukowym dr hab. inż. Witolda Adamusa, profesora UJ

1. Formalna podstawa opracowania recenzji

Formalną podstawę opracowania recenzji stanowi Uchwała Rady Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 21 grudnia 2016r.

2. Ogólna charakterystyka zawartości rozprawy

Recenzowana rozprawa zawiera spis treści, sześć rozdziałów, podsumowanie i wnioski. Rozdziały dotyczą następujących zagadnień: zarządzanie strategiczne w organizacjach publicznych, instrumenty zarządzania w polskim sektorze gospodarki gazem ziemnym, typologia wskaźników zarządzania strategicznego w sektorze gospodarki gazem ziemnym, metodyka procesu decyzyjnego w zakresie strategii zarządzania w sektorze gospodarki gazem ziemnym w Polsce w świetle badań empirycznych, analiza modeli „korzyści”, „kosztów”, „szans” i „ryzyka” zarządzania bezpieczeństwem w sektorze gazu ziemnego z wykorzystaniem metody AHP, wnioski z badań własnych, weryfikacja alternatyw decyzyjnych i wybór optymalnej strategii zarządzania w sektorze gospodarki gazem ziemnym w kontekście zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego. Ponadto zawiera literaturę, spis tabel i rysunków oraz aneks składający się z trzech załączników.

Literatura obejmuje 227 pozycji (wydawnictwa książkowe i periodyki), z których 65 to pozycje w języku angielskim, źródła prawne – 24 pozycje, materiały źródłowe i statystyczne – 53 pozycje.

Badany problem Doktorantka ujęła w sposób wszechstronny, co znajduje wyraz w strukturze opracowania. Zawiera ono niezbędne w rozprawach doktorskich treści. Recenzowana rozprawa liczy 359 stron w tym 289 stron tekstu, a pozostałe strony zawierają literaturę, spis tabel i rysunków oraz aneks.

Problematyka strategii zaopatrzenia Polski w gaz ziemny jak również w postaci skróplonej stanowi niezwykle aktualny i istotny problem do rozwiązania. Zastosowanie metody AHP (Analytic Hierarchy Process – Analityczny Proces Hierarchiczny) oraz analiza modeli „Korzyści”, „Kosztów”, „Szans” i „Ryzyka” zarządzania bezpieczeństwem metody AHP stanowi istotny wkład Doktorantki zarówno w aspekcie naukowo-badawczym, jak i użytkowym.

3. Zakres tematyczny, cele i hipotezy pracy

Recenzowana rozprawa dotyczy strategii zaopatrzenia Polski w gaz ziemny.

We wstępie Doktorantka przybliżyła problematykę zarządzania organizacjami publicznymi uwzględniając czynniki ekonomiczno-polityczne. Problem ten Autorka analizowała w oparciu o literaturę. Stwierdza, w oparciu o „*analizę obecnego stanu badań brak jest kompleksowych opracowań dotyczących problematyki zarządzania strategią sektora gazu ziemnego w kontekście sprawności podejmowanych działań*”. Doktorantka zaprezentowała problemy badawcze oraz sformułowała główny cel pracy oraz trzy cele szczegółowe tj. cel poznawczy, cel praktyczny i cel aplikacyjny. Ponadto sformułowane zostały: hipoteza główna i trzy hipotezy szczegółowe.

„Głównym celem pracy zbudowanie alternatywnych strategii zarządzania w sektorze gospodarki gazem ziemnym w ujęciu BOCR ((Benefits, Opportunities, Costs, Risks).

Cel główny zostanie osiągnięty przez realizację następujących celów szczegółowych:

Cel poznawczy, stanowi przegląd i analiza strategii państwa w zakresie kształtowania polityki energetycznej do roku 2030, podstawowych metod i narzędzi zarządzania w budowie strategii dla sektora gazu ziemnego w Polsce, przegląd krajowej i zagranicznej literatury przedmiotu, przegląd i analiza istotnych dla podjętego tematu kategorii i zjawisk społeczno - ekonomicznych, takich jak: strategia, myślenie i zarządzanie strategiczne, modele strategiczne, budowa strategii, analiza strategiczna, zarządzanie publiczne, wspomaganie decyzji strategicznych.

Cel praktyczny, identyfikacja na podstawie studiów przypadków i analizy danych źródłowych, typologii wskaźników zarządzania strategicznego w sektorze gospodarki gazem ziemnym wyodrębnionych w ramach czterech podstawowych kryteriów: politycznego, ekonomicznego, społecznego i środowiskowego w ujęciu BOCR. Na podstawie wyodrębnionej typologii wskaźników warunkujących bezpieczeństwo w sektorze gazu ziemnego, zbudowanie modelu decyzyjnego BOCR, którego kluczowe elementy pozwolą na uchwycenie możliwie wszystkich zmiennych składających się na proces decyzyjny oraz pozwolą na uzyskanie pełnej informacji o skutkach wyboru proponowanej alternatywy.

Cel aplikacyjny, który jako konsekwencja celu poznawczego i praktycznego pozwala na ocenę i weryfikację zaproponowanych alternatyw decyzyjnych modelu zarządzania w sektorze gazu ziemnego i tym samym na wybór optymalnej strategii możliwej do wdrożenia, ewaluacji i oceny przez decydentów administracji publicznej.”

Szczegółowa analiza ww. celów upoważnia mnie do następujących stwierdzeń:

- cel główny został sformułowany poprawnie
- cele szczegółowe zostały sformułowane poprawnie z uwagą dotyczącą zbyt rozbudowanej treści.

„Hipoteza główna:

Opracowania i realizowana strategia zarządzania w sektorze gospodarki gazem ziemnym ujęta przez pryzmat jednej wartości (korzyści lub kosztów) oraz z wykorzystaniem jednego kryterium analitycznego (ekonomicznego lub prawnego) nie odzwierciedla rzeczywistych problemów decyzyjnych determinujących strategię zaopatrzenia Polski w gaz ziemny.

Przyjęto następujące hipotezy szczegółowe:

- 1. Alternatywy decyzyjne w zakresie zarządzania w sektorze gospodarki gazem ziemnym opracowane wyłącznie w ujęciu analizy korzyści lub kosztów ekonomicznych są rozwiązaniem nie optymalnym z uwagi na brak ujęcia problemu decyzyjnego w sposób wielopłaszczyznowy i znaczne ograniczenia w ocenie stopnia efektywności wariantu decyzyjnego.*
- 2. Alternatywy decyzyjne w zakresie zarządzania sektorem gazu ziemnego opracowane w ujęciu analizy relacji korzyści i szans do kosztów i ryzyka, dostarczają decydentom szczegółową informację na temat względnych wartości poszczególnych wskaźników problemu decyzyjnego oraz pozwalają na wybór optymalnej alternatywy decyzyjnej.*
- 3. Wielokryterialne metody wspomaganie decyzji mogą być wykorzystane w procesie podsumowania decyzji w sektorze gospodarki gazem ziemnym i tym samym mogą stanowić podstawę dla procesów decyzyjnych na różnych szczeblach zarządzania strategią zaopatrzenia Polski w gaz ziemny.”*

Postawione hipotezy badawcze zostały sformułowane prawidłowo z uwaga dotyczącą ich złożoności. Hipoteza powinna zawierać jeden problem, który weryfikuje się w sposób alternatywny.

Rozdział pierwszy to omówienie problemu zarządzania strategicznego w organizacjach publicznych w ujęciu przeglądu literaturowego. W rozdziale tym Autorka dokonała analizy i oceny sześciu zagadnień dotyczących teoretycznego założenia sprawnej administracji, istoty funkcjonowania administracji publicznej szczebla centralnego, koncepcji zarządzania publicznego,

strategii organizacji publicznych, zarządzania strategicznego rozwoju kraju oraz dysfunkcji w zarządzaniu organizacjami publicznymi.

Rozdział pierwszy oceniam pozytywnie. Autorka podczas analizy rozdziału wykorzystywała rodzaj dyskusji naukowej dotyczącej omawianej problematyki zarządzania strategicznego w organizacjach publicznych. Na uwagę zasługuje fakt podsumowania każdego podrozdziału z komentarzem Doktorantki.

Rozdział drugi Doktorantka poświęciła instrumentom zarządzania w polskim sektorze gospodarki gazem ziemnym. Szczegółowej analizie i ocenie poddała cztery problemy, tj. bezpieczeństwa energetycznego w kontekście bezpieczeństwa narodowego, wybrane aspekty podmiotowe bezpieczeństwa energetycznego, wybrane aspekty przedmiotowe bezpieczeństwa energetycznym oraz miejsce gazu ziemnego w zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego.

Rozdział drugi oceniam pozytywnie. Autorka omawiając problemy zastosowała interesujący rodzaj dyskusji naukowej.

Rozdział trzeci dotyczy typologii wskaźników zarządzania strategicznego w sektorze gospodarki gazem ziemnym. Doktorantka podjęła próbę wyznaczenia możliwie wszystkich wskaźników bezpieczeństwa sektora gazu ziemnego Polski w oparciu o przeprowadzone badania literaturowe oraz opinii ekspertów rynku gazowego. Omówiła pięć zagadnień. Pierwsze dotyczyło metodyki (raczej metody) klasyfikacji wskaźników warunkujących bezpieczeństwo w sektorze gospodarki gazem ziemnym, drugie poświęcone zostało typologii wskaźników bezpieczeństwa gazowego w ujęciu modelu korzyści, trzecie to typologie wskaźników bezpieczeństwa gazowego w ujęciu modelu kosztów, czwarte dotyczyło typologii wskaźników bezpieczeństwa gazowego w ujęciu modelu szans a w piątym omówiła typologie wskaźników bezpieczeństwa gazowego w ujęciu modelu ryzyka.

Rozdział ten oceniam pozytywnie.

W rozdziale czwartym Doktorantka omówiła metodykę (raczej metodę) procesu decyzyjnego w zakresie strategii zarządzania w sektorze gospodarki gazem ziemnym w Polsce w świetle badań empirycznych. Doktorantka zajęła się tu czterema zagadnieniami. Pierwsze dotyczyło przeglądu i charakterystyki dostępnych technik i narzędzi wspomagania decyzji wielokryterialnych, w drugim Autorka zaprezentowała zastosowanie metody AHP w budowie strategii bezpieczeństwa gazowego Polski, trzecie poświęciła przedmiotowi narzędzi badań własnych, czwarte to charakterystyka grup badawczych.

Rozdział czwarty oceniam wysoko z merytorycznego punktu widzenia.

W rozdziale piątym Autorka zaprezentowała wyniki badań empirycznych zarządzania bezpieczeństwem w sektorze gazu ziemnego w ujęciu „Korzyści”, „Kosztów”, „Szans” i „Ryzyka”. Doktorantka na podstawie przeprowadzonych badań określiła wpływ wybranych czynników na wybór optymalnej strategii poprawy bezpieczeństwa gazowego Polski. Do badań empirycznych Autorka wykorzystwała metodę AHP. Przeprowadziła analizę czynników decyzyjnych znajdujących się na poziomie modeli hierarchicznych BOCR (Benefits, Opportunities, Costs, Risks) poprawy bezpieczeństwa gazowego Polski.

Rozdział piąty oceniam wysoko z merytorycznego punktu widzenia. Istotnym elementem wyników badań jest zawarty tu komentarz naukowy.

W rozdziale szóstym Doktorantka przeprowadziła szczegółowo analizę alternatyw decyzyjnych uzyskanych na podstawie wyników badań wartości kryteriów i subkryteriów modelu BOCR. Autorka skupiła się na opisie alternatyw decyzyjnych modeli hierarchicznych BOCR, wartościach alternatyw decyzyjnych modeli hierarchicznych BOCR oraz wyborze optymalnej alternatywy decyzyjnej poprawy bezpieczeństwa gazowego w ujęciu BOCR.

Rozdział szósty oceniam wysoko z merytorycznego punktu widzenia.

Rozprawę Doktorantka zakończyła podsumowaniem z wnioskiem dotyczącym zrealizowania celów rozprawy oraz pozytywnej weryfikacji hipotez badawczych. Ponadto Autorka w wyniku przeprowadzonych badań, sformułowała trzynaście wniosków dotyczących ujęcia naukowego problemu empirycznego i utylitarne. Wyniki badań i rozwiązanie problemu mogą być rekomendacją dla zainteresowanych strategią zaopatrywania Polski w gaz ziemny.

4. Uwagi krytyczne

Drobne uwagi redakcyjne przekazałem bezpośrednio Doktorantce.

5. Końcowa ocena pracy

Przedstawiona do recenzji rozprawa mgr Katarzyny Harpak pt.: „Strategie zaopatrzenia Polski w gaz ziemny” wnosi nowe wartości do wiedzy w dziedzinie „nauk ekonomicznych” w dyscyplinie „nauki o zarządzaniu”. Rozprawa ma właściwy układ, w logiczny sposób analizowane są wyniki badań przy wykorzystaniu metod jakościowych i ilościowych, rozszerzające i dopełniające wcześniejszą wiedzę. Doktorantka wnikliwie i starannie przeprowadziła badania eksperckie przy pomocy specjalnie opracowanego obszaru wywiadu z kwestionariuszem „Wywiad z kwestionariuszem z zakresu rozwiązywania problemów decyzyjnych z pomocą Analitycznego Procesu Sieciowego (ANP), wykorzystującego wielokryterialne metody wspomaganie decyzji. Uzyskane z przeprowadzonych badań wyniki posiadają zarówno dużą wartość poznawczą jak i użyteczną dla osób podejmujących decyzje strategiczne zaopatrzenia w Polski w gaz ziemny. Doktorantka zrealizowała cele pracy oraz pozytywnie zweryfikowała postawione hipotezy. W rozprawie spełnione zostały również wymagania formalne takie jak: prawidłowe powoływanie się na źródła odnośniki, uporządkowany spis literatury, źródeł prawnych oraz materiały źródłowe i statystyczne.

Uzyskane wyniki badań stanowią istotny wkład dla zwiększenia efektywności strategii zaopatrzenia Polski w gaz ziemny, a w szczególności procesów podejmowania decyzji w tej dziedzinie.

6. Główne osiągnięcia naukowo-badawcze Doktorantki

Doktorantka podjęła się rozwiązać problem dotyczący „strategii zaopatrzenia Polski w gaz ziemny”. Chciałbym jeszcze raz zaznaczyć, że obszar naukowo-badawczy będący przedmiotem rozważań Doktorantki mieści się w dyscyplinie naukowej Nauki o zarządzaniu.

Osiągnięcia naukowo-badawcze Doktorantki.

1. Rozprawa ma charakter pionierski. W literaturze występują nieliczne prace poświęcone badaniom procesów decyzyjnych wspierających budowanie w sposób ciągły strategii zaopatrzenia Polski w gaz ziemny. Wykorzystanie do oceny rozwiązań wielokryterialnych metod wspomaganie decyzji AHP, BOCR pozwoliło na uzyskanie obiektywnej, wolnej od wpływów pozamerytorycznych preferencji względnie optymalnej alternatywy decyzyjnej.
2. Symulacje wykonane przy pomocy wielokryterialnych metod AHP, BOCR dostarczyły informacji pozwalających ograniczyć podejmowanie błędnych decyzji w sektorze energetycznym. Autorka uzyskała przy tym informację na temat oceny korzyści, kosztów, szans i ryzyka wszystkich elementów postawionego problemu badawczego oraz zaproponowanych alternatyw.
3. Zaproponowane rozwiązania z sukcesem mogą być stosowane przez decydentów administracji publicznej, jak również innych uczestników rynku gazu ziemnego, w tym przedsiębiorstwa energetyczne i jednostki samorządu terytorialnego do usprawniania procesów decyzyjnych.

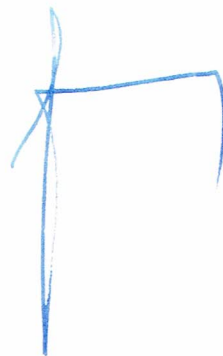
7. Wniosek końcowy

Na podstawie dokonanej oceny stwierdzam, że Doktorantka wybrała ważny i aktualny problem badawczy, przedstawiła ciekawy obszar empiryczny, spełniający ustawowe kryteria wymagane od

rozprawy doktorskiej, określone w art. 13. ust.1 Ustawy z dnia 14 marca 2003r. o tytule i stopniach naukowych oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2005. Nr 65, poz. 595 z późn. zm.).

Jestem przekonany, że rozprawa stanowi podstawę do przyznania Kandydatce stopnia naukowego doktora. Wnoszę zatem o jej przyjęcie i dopuszczenie Pani mgr Katarzyny Harpak do publicznej obrony.

Ze względu na wyżej wymienione osiągnięcia naukowo-badawcze, a także aplikacyjne Doktorantki stawiam wniosek o wyróżnienie Jej rozprawy.

A handwritten signature in blue ink, consisting of a vertical line on the left, a horizontal line extending to the right, and a curved line at the end of the horizontal line.